บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหา

ติช นัท ฮันห์ เป็นพระชาวเวียตนามที่มีบทบาทสำคัญผู้หนึ่งในกระบวนการรณรงค์เพื่อสันติภาพตั้งแต่เหตุการณ์ช่วงสงครามเวียตนาม โดยมีพุทธศาสนาเป็นรากฐานทางความคิดและการปฏิบัติ ผลงานด้านวรรณกรรมของ ติช นัท ฮันห์ นับจนปัจจุบันนี้มีกว่า 75 เล่ม วรรณกรรมโดยส่วนใหญ่มีการสอดแทรกแนวคิดและแนวทางการปฏิบัติตามวิถีแห่งเซนที่แยบยลและละมุนละไมยิ่งในความเห็นของผู้วิจัย โดยเฉพาะในงานเขียนประเภทสร้างสรรค์ด้วยจินตนาการ (Fiction) ซึ่งผู้วิจัยเลือกมาศึกษาทั้งหมด 5 เล่ม จากงานที่ได้รับการตีพิมพ์ตั้งแต่พุทธศักราช 2508-2539

แนวคิดและแนวทางการปฏิบัติที่ ติช นัท ฮันห์ นำเสนอในผลงานของท่านนั้นมีลักษณะพิเศษเฉพาะตัว คือมีกลวิธีในการนำเสนอแนวคิดและแนวทางการปฏิบัติที่ลึกซึ้งแต่ใช้ภาษาเรียบง่ายและอ่อนโยน แม้ผู้อ่านแต่ละคนจะเป็นผู้อยู่ในสภาพการณ์และเวลาที่แตกต่างจากสิ่งที่นำเสนอในวรรณกรรม หรือแม้กระทั่งนับถือต่างศาสนาก็ตาม ผู้อ่านสามารถเข้าใจและอาจรับสารที่นักเขียนต้องการนำเสนอมาพิจารณาและนำไปปฏิบัติได้อย่างไม่รู้สึกขัดข้องใจ ซึ่งนับว่าเป็นวรรณกรรมที่มีความเป็นสากลทางด้านความคิด "*สามารถอ่านและชื่นชมได้ทั้งในกลุ่มคนที่ร่วมและต่างวัฒนธรรม (ความอยู่เหนือมิติสถานที่) และที่ร่วมหรือต่างช่วงสมัยของนักประพันธ์ (ความอยู่เหนือมิติเวลา)*"[1]

นอกจากผลงานทางด้านวรรณกรรมแล้ว ติช นัท ฮันห์ ยังเป็นนักสังคมสงเคราะห์ นักพิทักษ์สิ่งแวดล้อม และนักรณรงค์เพื่อสันติภาพ โดยมีรากฐานในการดำเนินชีวิตและแนวคิดอยู่บนวิถีแห่งเซนอย่างจริงจัง เป็นผู้ริเริ่มให้เกิดกิจกรรมเพื่อสังคมอีกหลายกิจกรรม โดยนำพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของบุคคลอีกด้วย ผู้วิจัยเห็นว่า แนวคิดและวิถีปฏิบัติตามแนวทางในพุทธศาสนาซึ่งปรากฏในวรรณกรรมของ ติช นัท ฮันห์ นั้น สอดคล้องและเป็นไปตามแนวคิดและแนวทางปฏิบัติแห่งเซน

---

[1] [1] วรรณวินิจ. แปลโดย วัลยา วิวัฒน์ศร, พิมพ์ครั้งแรก (กรุงเทพ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532), หน้า 55.

สิ่งที่ผู้วิจัยได้พบจากการอ่านวรรณกรรมของ ติช นัท ฮันห์ อีกประการหนึ่งที่นับได้ว่าเป็นแรงจูงใจให้ผู้วิจัยศึกษางานของท่านคือ การนำประสบการณ์อันเจ็บปวดจากภาวะสงครามที่เกิดขึ้นในประเทศเวียตนามมาถ่ายทอดลงในวรรณกรรมด้วยสายตาของผู้ที่เข้าใจและมีความรักต่อเพื่อนมนุษย์ โดยไม่มีการกล่าวประนามฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด มีเพียงแต่การแสดงให้ผู้อ่านเห็นและเข้าใจถึงมูลเหตุแห่งความทุกข์และความเจ็บปวดที่ทั้งผู้ทำร้ายและผู้ถูกทำร้ายได้รับอย่างลึกซึ้ง ผู้วิจัยเห็นว่าผู้ประพันธ์ก็เป็นปุถุชนธรรมดาคนหนึ่งที่มิได้มีความพิเศษเหนือบุคคลคนอื่นเลย ท่านได้เสนอให้เห็นทั้งประสบการณ์ที่ผิดพลาดของท่านเองและวิธีที่เปลี่ยนแปรความผิดพลาดให้เป็นความเข้าใจในธรรมชาติของสิ่งนั้น ๆ ได้ด้วยการใช้สติเพื่อจะได้มองเห็นสาเหตุที่แท้ของความหลงผิด ท่านไม่ได้บอกให้ปฏิเสธสิ่งใดแต่เสนอให้เราทำความเข้าใจสิ่งเหล่านั้นเพื่อที่เราจะได้ยอมรับและรักมัน เพราะสิ่งเหล่านั้นเมื่อเกิดขึ้นกับเรามันก็คือตัวเราเอง การปฏิเสธสิ่งเหล่านั้นก็หมายถึงการปฏิเสธตนเอง นอกจากนั้น ผู้ประพันธ์ยังมีทัศนคติต่อศิลปะ วรรณกรรม และพระธรรมคำสอนของพุทธศาสนาในวิถีทางที่จะเกื้อกูลซึ่งกันและกันในการช่วยเยียวยารักษาบาดแผลภายในของมนุษย์ทุกคนและทุกยุคสมัยว่า

> "...ฉันได้กล่าวว่า ทั้งศิลปะและวรรณคดีนั้นควรเป็นไปเพื่อเปิดเผยความจริง และในขณะเดียวกันก็ควรมีคุณค่าทางด้านการเยียวยารักษา การเปิดเผยความเป็นจริงก็คือ การบอกกล่าวถึงสภาพอันเป็นจริงของประชาชนและสังคม การเยียวยารักษาคือ การแสดงวิธีที่จะแก้ไขปัญหาเหล่านั้น พระพุทธเจ้ามักถูกกล่าวขานในอีกชื่อหนึ่งว่าเป็น Medicine King ราชาแห่งแพทย์ เพราะคำสอนของพระองค์ท่าน สามารถประยุกต์ได้ในแต่ละสภาพการณ์และในแต่ละบุคคล..."[2]

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ จึงเป็นที่น่าสนใจอย่างยิ่งในการที่จะศึกษาว่าพุทธศาสนานิกายเซนทั้งด้านแนวคิดและแนวทางการปฏิบัติมีอิทธิพลต่องานด้านวรรณกรรมของ ติช นัท ฮันห์ อย่างไรบ้าง โดยการศึกษาตามแนววรรณคดีเปรียบเทียบเพื่อความเข้าใจที่ลึกซึ้ง โดยมุ่งประเด็นไปที่การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างศาสตร์สาขาวรรณคดีและพุทธศาสนา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจศึกษาความสัมพันธ์ของวรรณคดีกับศาสนาต่อไป

---

[2] ติช นัท ฮันห์, ดวงตะวันดวงใจฉัน. แปลโดย วิศิษฐ์ วังวิญญู (กรุงเทพ: ศยาม, 2537), หน้า 43

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของพุทธศาสนานิกายเซนที่มีต่อวรรณกรรมของ ติช นัท ฮันห์ 5 เล่ม ได้แก่ The Pine Gate Stories The Moon Bamboo Old Path White Cloud: Walking in the Footsteps of the Buddha The Path of Return Continues the Journey The Stone Boy and the Other Stories
2. เพื่อวิเคราะห์แนวคิดและแนวปฏิบัติของพุทธศาสนานิกายเซนในทัศนะของ ติช นัท ฮันห์ ที่ปรากฏในวรรณกรรม
3. เพื่อศึกษารูปแบบและกลวิธีในการนำเสนอแนวคิดดังกล่าวผ่านวรรณกรรมทั้ง 5 เล่มของ ติช นัท ฮันห์

1.3 สมมติฐานการวิจัย

วรรณกรรมประเภทบันเทิงคดีเป็นสื่อที่สามารถถ่ายทอดประสบการณ์ด้านสังคมและวัฒนธรรมและทัศนคติที่ต่าง ๆ กันไปของนักเขียนได้อย่างกลมกลืนโดยอาศัยจินตนาการระหว่างนักเขียนและผู้อ่านเป็นปัจจัยสำคัญในการถ่ายทอดและการรับสาร ดังนั้น ติช นัท ฮันห์ ใช้วรรณกรรมประเภทบันเทิงคดีเป็นสื่อในการนำเสนอสถานภาพความเป็นจริงของประชาชนและเสนอทางออกของปัญหาโดยใช้พุทธศาสนานิกายเซน การศึกษาพุทธศาสนานิกายเซนจึงเป็นสิ่งจำเป็นต่อการทำความเข้าใจวรรณกรรมประเภทบันเทิงคดีของ ติช นัท ฮันห์

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาวรรณกรรมประเภทบันเทิงคดี(Fiction) ของ ติช นัท ฮันห์ 5 เล่ม ซึ่งตีพิมพ์ตั้งแต่พุทธศักราช 2508-2539 โดยมุ่งการศึกษาไปที่การได้รับอิทธิพลของพุทธศาสนานิกายเซนเป็นสำคัญ และเนื่องจากในช่วงผู้วิจัยที่สำรวจข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือที่ได้รับการตีพิมพ์แล้วทั้งหมดของ ติช นัท ฮันห์ ผู้วิจัยพบหนังสือที่เป็นวรรณกรรมประเภทบันเทิงคดีเพียง 5 เล่มเท่านั้น แม้ภายหลังจะพบ The Legend of Vietnam ซึ่งเป็นการรวบรวมตำนานของเวียดนามมาเขียนไว้(ในคำนำระบุว่าเพื่อให้เป็นวรรณกรรมสำหรับเยาวชน) แต่พบว่าในหนังสือเรื่องนี้ไม่มีอิทธิพลของพุทธศาสนานิกายเซนปรากฏอยู่ชัดเจน(ในบางเรื่องไม่มีอิทธิพลของพุทธศาสนานิกายเซนอยู่เลย) เท่าวรรณกรรม 5 เล่มที่เลือกมาวิเคราะห์

1.5 วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้า ใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร หนังสือ บทสัมภาษณ์ แถบบันทึกเสียง และการสืบค้นข้อมูลทางอินเตอร์เน็ต เป็นส่วนใหญ่ ดังขั้นตอนต่อไปนี้

1. เก็บรวบรวมข้อมูล

2. ศึกษาภูมิหลังของประเทศเวียตนามที่มีอิทธิพลต่อนักเขียน รวมทั้งแนวคิดและแนวทางการดำเนินชีวิตของนักเขียน รวมไปถึงการศึกษาแนวคิดและแนวทางการปฏิบัติของพุทธศาสนานิกายเซน

3.วิเคราะห์กลวิธีในการสอดแทรกแนวคิดและแนวทางการปฏิบัติตามวิถีทางแห่งเซนที่ปรากฏในวรรณกรรม

4. สรุปลักษณะเฉพาะและอิทธิพลของพุทธศาสนานิกายเซนที่ปรากฏในวรรณกรรม

สรุปผลการวิจัย

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้เข้าใจวรรณกรรมเวียตนามของ ติช นัท ฮันห์ ตามแนวคิดและแนวทางการปฏิบัติของพุทธศาสนานิกายเซน

2. เพื่อส่งเสริมวรรณกรรมของ ติช นัท ฮันห์ ให้เป็นที่รู้จักแพร่หลายในวงวรรณกรรมไทยมากขึ้น

1.7 ข้อตกลงเบื้องต้น

1.Thich Nhat Hanh ถอดเสียงเป็นภาษาเวียตนามได้ว่า ทิก เหญิด แห่ง แต่เนื่องจาก ติช นัท ฮันห์ เป็นชื่อที่ใช้โดยแพร่หลายและรู้จักกันดีในหมู่ผู้อ่านแล้ว ผู้วิจัยจึงยังคงใช้ชื่อนักเขียนที่อ่านว่า ติช นัท ฮันห์ เช่นเดิม

2.การถอดเสียงชื่อตัวละครจากภาษาเวียตนามเป็นภาษาไทยในงานวิจัยฉบับนี้ใช้เกณฑ์การถอดเสียงของอาจารย์ทวี สว่างปัญญางกูร[3] และอาจารย์ได้กรุณาถอดเสียงชื่อตัวละครให้แก่ผู้

---

[3] ทวี สว่างปัญญางกูร, "ตำราภาษาเวียดนาม," เอกสารประกอบการสอนวิชาวรรณกรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2541. (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)

หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิจัย ซึ่งชื่อตัวละครภาษาเวียดนามในหนังสือฉบับภาษาอังกฤษที่ใช้เป็นตัวบทในการวิจัยไม่ได้ใส่วรรณยุกต์และเครื่องหมายกำกับพยัญชนะที่ทำให้เสียงพยัญชนะบางตัวมีมากกว่า 2 เสียงในบางคำ อย่างไรก็ตาม การถอดเสียงนี้อาจจะมีความคลาดเคลื่อนไปบ้าง

<u>ตัวอย่าง</u> การถอดเสียงพยัญชนะและสระของภาษาเวียตนาม

พยัญชนะภาษาเวียตนาม	พยัญชนะภาษาไทย
C	ก
Đ	ด
D	ย
T	ต
Tr	ตร
สระ	สระภาษาไทย
a	อา
ă	อัน
â	เอิน
o'i	เอย
o i	ออย
ô i	โอย
วรรณยุกต์เวียตนามมี 6 เสียง	วรรณยุกต์ไทย
◌	สามัญ
◌̀	เอก
◌̃	ไม่มีเสียงนี้ในภาษาไทย
◌̉	จัตวา
◌́	ตรี
◌̣	เสียงในภาษาไทยลงหนักกว่าเสียงเอกกัก